

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS EUROPOS SĄJUNGOS REIKALŲ SKYRIAUS VEDĖJO
MINDAUGO PALIONIO
KOMANDIRUOTĖS Į ATĖNUS (GRAIKIJA)
ATASKAITA**

2019-06-03 Nr. 3PR-61

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti susitikime su Graikijos kaimo plėtros ir maisto ministru Stavros Araxovitis. Susitikime pristatyti Lietuvos poziciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų rėmimo taisyklės, akcentuojant poreikį suvienodinti tiesioginių išmokų lygį visoje ES.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. kovo 28-29 d.

3. Komandiruotės vieta: Atėnai, Graikija.

4. Komandiruotės finansavimas: kelionės išlaidos apmokamos iš priemonės „Dalyvavimas ES Tarybos ir Europos Komisijos veikloje bei išorės žuvininkystės politikos susitikimuose“ lėšų.

5. Lietuvos delegacija:

1. Giedrius Surplys, žemės ūkio ministras, delegacijos vadovas; 2. Rolandas Kačinskas, LR ambasadorius Graikijos Respublikoje; 3. Mindaugas Palionis, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų skyriaus vedėjas.

6. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Kovo 29 d. Žemės ūkio ministras Giedrius Surplys Atėnuose susitiko su Graikijos kaimo plėtros ir maisto ministru Stavros Araxovitis. Dvišalio susitikimo metu pagrindinio dėmesio susilaukė Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) ateities klausimai. Nepaisant skirtingos nuomonės dėl tiesioginių išmokų išorinės konvergencijos, abiejų šalių ministrai sutarė, jog pastangas reikia nukreipti į BŽŪP biudžeto užtikrinimą (nemažesnio nei 2014-2020 m. laikotarpiu), taip pat sutelkti dėmesį į smulkių ūkių rėmimą.

Detaliau:

Graikijos ministras pažymėjo žinantis, kad labiausiai Graikijos ir Lietuvos nuomonės skiriasi dėl tiesioginių išmokų išorinės konvergencijos. Mano, kad Europos Komisijos naudojama metodika paramą skaičiuoti vienam hektarui ir taip lyginti valstybes nares yra iš esmės ydinga. Jo manymu, išmoka už hektarą tėra tik skaičius ir jis klaidina, neatspindi realybės. Graikijos žemės ūkis pasižymi dideliu fragmentiškumu ir milžiniškais regioniniais skirtumais. Vidutinis ūkis yra apie 5 ha ir sudarytas

iš maždaug 6 sklypų, kurie nutolę vienas nuo kito. Tai atsispindi ir kaštuose. Mano, kad žiūrėti reikėtų į tai, kiek paramos gauna vienas ūkis, o ne kiek gaunama už ha. Jei taip būtų žiūrima, tai išaiškėtų, kad statistinis Graikijos ūkininkas gauna labai mažą paramą. Atkreipė dėmesį, kad su Omnibus pakeitimais yra naujai apibrėžtos daugiametės pievos / ganyklos, o tai išplės remiamą plotą, todėl išmoka už ha sumažės. Taip pat teigė, kad lyginant valstybes nares reikėtų žiūrėti į tai, koks yra pajamų atotrūkis žemės ūkio sektoriuje, lyginant su kitais sektoriais. Graikijoje pajamų atsilikimas žemės ūkio sektoriuje yra didžiulis. Niekaip negali suprasti, kodėl apie išorinę konvergenciją kalba tokios valstybės kaip Estija. Anot Graikijos ministro, Estijoje statistinio ūkininko pajamos (su parama) sudaro 139 proc. palyginus su kitais sektoriais, t.y. Estijos ūkininkas gyvena geriau nei kitų sektorių atstovai.

Žemės ūkio ministras G. Surplys pažymėjo, kad Lietuvoje taip pat vyrauja smulkūs ūkiai, o ūkiai iki 10 ha sudaro 75 proc. nuo visų ūkių. Tuo mes skiriamės nuo Latvijos ir Estijos. Viena iš priežasčių, kodėl Baltijos valstybės kalba apie mažiausias išmokas – referencinis laikotarpis, naudotas apskaičiuoti tiesioginių išmokų voka, buvo 90-ųjų pabaiga. Tuo metu žemės ūkis buvo giliame nuosmukyje, vis dar buvo juntami perėjimo iš Tarybų Sąjungos, perėjimo iš planinės ekonomikos į laisvos rinkos ekonomiką padariniai. Būtina pažymėti, kad Lietuvoje vis dar tebevyksta žemės restitucijos procesas, žemės rinka yra dinamiška, daug plotų grąžinama į gamybą. Žemės kaina nuolat auga. Dažnai girdime argumentą, kad gauname mažas tiesiogines išmokas, nes Lietuvoje pigi žemė ir darbo kaštai yra maži. Dėl darbo kaštų galima pasakyti tiek, kad kai ūkininkai gauna mažas išmokas, tai ir moka mažas algas. Būtų išmokos teisingo dydžio, tai ir algos augtų. Be to, žemės kaina ir darbo kaštai statistiškai tesudaro tik 16 proc. nuo visų gamybos kaštų. Apskritai, kaime gyvena apie 30 proc. žmonių, bet vyksta depopuliacija ir emigracija (ji Lietuvoje didžiausia iš visos ES). Tai didelė socialinė problema. Taikomas tiesioginių išmokų lygis tik skatina emigruoti. Jeigu iš tiesų būtų žiūrima į gamybos kaštus, išaiškėtų akivaizdi disproporcija su gaunamomis išmokomis. Lietuvoje norint pagaminti produkcijos už 1 EUR išleidžiama 1,15 EUR, t.y. daugiau nei ES vidurkis. O tiesioginės išmokos yra mažiausios (kartu su Latvija ir Estija). Tai akivaizdžios nelygios konkurencinės sąlygos, nors veikiamė vienoje rinkoje, iššūkais tie patys, tos pačios taisyklės. Iš esmės norime panašaus BŽŪP biudžeto, koks yra dabar. Sutiktume netgi mokėti daugiau į biudžetą nei 1 proc. BNP. Taip pat nepriimtinas kaimo plėtros intervencijų finansavimo proporcijų pakeitimas. Naujame programiniame laikotarpyje neteksime mažiau išsivysčiusio regiono statuso ir vien dėl to bendrafinansavimui iš nacionalinio biudžeto tektų skirti trigubai daugiau lėšų.

Graikijos ministras pakartojo, kad Graikijos žemės ūkis pasižymi smulkių ūkių gausa, o stambėti beveik nėra galimybių. Taip pat atkreipė dėmesį, kad šalyje aukštas nedarbo lygis, todėl parama smulkiems ūkiams yra gyvybiškai svarbi. Reikia ginti bendrą BŽŪP biudžetą, paramą nukreipti į mažus ūkius, kam pritarė ir Lietuvos ministras.

Galiausiai, Lietuvos ministras paprašė Graikijos neblokuoti bent jau pirminio EK pasiūlymo dėl tiesioginių išmokų išorinės konvergencijos. Graikijos pusė pažymėjo, kad jie pasisako prieš visiška konvergenciją. Be to, už konvergenciją turi mokėti visos valstybės narės, o ne tik tos, kurios gauna didesnes išmokas nei ES vidurkis.

Vedėjas

Mindaugas Palionis